

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI MUZEUM REGIONALNEGO W CZŁUCHOWIE W ROKU 2014

W 2014 r. Muzeum otrzymało dotację w wys. 691.000,00 zł. Koszty energii elektrycznej i ogrzewania wyniosły 118.197,94 zł. Zakupy materiałów (m.in. muzealiów, kopii XV - wiecznej bombardy, materiałów biurowych, art. konserwatorskich, gablot wystawienniczych) wyniosły 146.396,93 zł. Koszty usług obcych (m.in. druk wydawnictw, konserwacje systemu ppoż. i antynapadowego, opłaty telefoniczne, usługa bhp, usługi komunalne, konserwacja wind, wynajem wystaw, organizacja Turnieju Rycerskiego) wyniosły 108.288,91 zł. Wynagrodzenia pracowników, umowy o dzieło, umowy zlecenia 255.391,05 zł. Świadczenia na rzecz pracowników (urlopowe, szkolenia, badania lekarskie, składki ZUS) 53.848,50 zł. Przychody własne wyniosły 91.846,27 zł.

Na dzień 31 grudnia 2014 r. w Muzeum było zatrudnionych 8 pracowników co (co stanowi łącznie 6 etatów), dwóch pracowników działalności podstawowej: kustosz i adiunkt (0,5 etatu), główna księgowa (0,25 etatu), przewodnik, pracownik gospodarczy, dwie pracownice obsługi i sprzątaczką (0,25 etatu). W sezonie – od maja do września – zatrudniono do sezonowej obsługi ruchu turystycznego 4 pracowników, w tym jeden pracownik w porozumieniu z PUP w Człuchowie w ramach prac interwencyjnych. Muzeum korzystało również z pracy dwóch osób bezrobotnych w ramach prac społecznie użytecznych.

Podstawowa działalność Muzeum: gromadzenie, opracowywanie i konserwacja zbiorów.

1. Zbiory gromadzone są w działach:

- historyczno-artystycznym
- etnograficznym
- archeologicznym
- biblioteczno-dokumentacyjnym

W 2014 roku Muzeum zakupiło do zbiorów muzealnych obiekty na kwotę 74.480,00 zł. Do ciekawszych nabytków należą:

- arkebuz z zamkiem kołowym z wczesną kolbą sztucerową, 1667 r.
- pikelhauba pruska M 1895
- sztucer typu tromblon, XVIII w.
- cztery halabardy, XVI i XVII - wieczne
- miecz, k. XVI w. (?)

- szabla oficera huzarów, pocz. XIX w.
- kurtka wyjściowa piechoty pruskiej 14 Pułku Piechoty w Bydgoszczy
- kurtka pruskiego urzędnika, przed 1918

Dla uzupełnienia wystawy stałej zakupiono również replikę średniowiecznej bombardy.

Muzealia zostały wpisane do ksiąg inwentarzowych. Wszystkie zakupione w 2014 r. muzealia zostały opracowane na kartach katalogu naukowego oraz zaopatrzone w dokumentację fotograficzną. Muzealia archeologiczne i etnograficzne są inwentaryzowane w programie komputerowym Semper.

W 2014 r. Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków Delegatura w Słupsku przekazał Muzeum w depozyt 120 obiektów odkrytych podczas badań archeologicznych w międzymurzu Zamku Wysokiego w Człuchowie w latach 2008-2011, przekazano również 82 kule armatnie kamienne i żelazne odkryte podczas wymienionych badań.

W 2014 r. poddano konserwacji zakupione w latach 2012 – 2014 r. muzealia, głównie militaria oraz wyroby cynowe.

W 2014 r. zinwentaryzowano muzealia oraz muzealne zbiory biblioteczne.

2. Księgozbiór:

Do księgozbioru biblioteki zakupione zostały wydawnictwa związane tematycznie z działami reprezentowanymi w muzeum oraz historią regionu i Pomorza. Księgozbiór powiększył się o 36 pozycji z czego 23 to zakupy własne na kwotę 934,01 zł, a pozostałe 13 pozycji na kwotę 350,00 zł otrzymaliśmy w darze i w ramach wymiany wydawnictw, do działu biblioteczno – dokumentacyjnego zakupiono również 5 map na kwotę 4.280,00 zł.

Ze zbiorów biblioteki muzealnej korzystali m.in. pracownicy muzeum, członkowie Klubu Przyjaciół Muzeum, studenci, nauczyciele i uczniowie, osoby indywidualne. Udzielano konsultacji studentom przygotowującym prace magisterskie, związane z ziemią człuchowską oraz innym osobom z różnych dziedzin.

Działalność wystawienniczo - popularyzatorska

1. Wystawy:

a) stałe:

1. Historia badań archeologicznych na człuchowskim wzgórzu zamkowym.
2. Kultura materialna Ziemi Człuchowskiej, Obróbka lnu, Współczesny haft ludowy i rzeźba z regionu.
3. Rzemiosło artystyczne XV-XX w.
4. Człuchów – z dziejów zamku.

b) czasowe:

- ***Powstanie styczniowe w oczach Zachodu***, wystawa w opracowaniu dra Wojciecha Lizaka. Prezentowała kolekcję kilkudziesięciu grafik zamieszczanych we francuskiej i niemieckiej prasie w latach 1863 - 1864. Dotychczas była prezentowana w muzeach w Pułtusku, Wrocławiu, Legnicy, Koszalinie, a także w salach Senatu RP. Ekspozycja wzbogacona była militariami i biżuterią patriotyczną z okresu powstania styczniowego, ze zbiorów Muzeum Okręgowego w Pile i Muzeum Regionalnego w

Człuchowie.(styczeń-marzec 2014 r.)

- **Historyczne żaglowce w miniaturze – modele Alfreda Matwijewicza.** Na wystawie zaprezentowano 13 modeli historycznych żaglowców wykonanych przez mieszkańca Człuchowa Alfreda Matwijewicza, zajmującego się modelarstwem od kilkadziesiąt lat. Były to modele żaglowców pływających po morzach i oceanach od XV do XIX w., m.in. modele żaglowców, na których pływał Krzysztof Kolumb (marzec – maj 2014 r.)
- wystawa pokonkursowa **Architektura Zamku w Człuchowie.** W 2014 r. Muzeum zorganizowało pierwszą edycję konkursu plastycznego dla dzieci i młodzieży *Architektura zamku w Człuchowie*. Na wystawie prezentowano wyróżnione i nagrodzone prace w tym konkursie (kwiecień 2014)
- wystawa pokonkursowa **Najpiękniejsza pisanka** (kwiecień 2014 r.)
- wystawa **Dzieje papieru i papiernictwa** ze zbiorów Muzeum Papiernictwa w Dusznikach Zdroju. Prezentowała historię papieru oraz metody jego wytwarzania, a także urządzenia wykorzystywane do jego produkcji. Ponad 40 plansz z tekstami zaopatrzonymi w bogaty materiał ilustracyjny przybliżyło tematy związane z dziejami papiernictwa począwszy od wynalezienia papieru w Chinach w 105 r. n.e., po schyłek XX wieku. Na wystawie znajdowały się również m.in. portrety właścicieli fabryki papieru w Dusznikach, przykłady filigranów, urządzenia służące do pomiaru gramatury, grubości i odporności wytwarzanego papieru, a także stanowisko do ręcznego czerpania papieru. (maj – wrzesień 2014 r.)
- wystawa **Bursztynowe skarby** ze zbiorów Muzeum Bursztynu oddziału Muzeum Historycznego Miasta Gdańska. Ekspozycję tworzyło ok. 250 wypożyczonych obiektów. Wśród nich znajdowały się okazy przyrodnicze, obiekty sztuki dawnej, a także współczesne wyroby rzemiosła artystycznego i nowoczesna biżuteria. Wystawę uzupełniały fotografie przedstawiające cenne gdańskie zbiory. Szerokie spektrum zaprezentowanych eksponatów stanowiło zaproszenie do poznania tajemnic bursztynu, jego historii, dziejów z nim związanych oraz aktualnych trendów w bursztynnictwie. Kuratorem wystawy była Joanna Grażawska, Kustosz, Kierownik Muzeum Bursztynu, Oddziału Muzeum Historycznego Miasta Gdańska. (30 maja – 30 września)
- wystawa **Myślistwo - trofea i akcesoria**, wystawa towarzyszyła odbywającemu się w siedzibie Muzeum Festiwalowi Muzyki Myśliwskiej. Na wystawie znajdowały się trofea i akcesoria myśliwskie ze zbiorów m.in. KŁ *Szarak* w Człuchowie, KŁ *Orzeł*, KŁ *Hubertus* w Głowczycach, KŁ *Dzik* w Człuchowie (19 czerwca -24 lipca)
- wystawa Marii Diduch **Papierowe dzieła sztuki.** Na wystawie Papierowe dzieła sztuki prezentowano kilkadziesiąt prac wykonanych z barwionej masy papierowej z dodatkiem jedwabiu, bawełny i innych materiałów organicznych. Można więc tu było zobaczyć suknię ślubną, obrazy, galanterię i biżuterię, a także instalacje i obiekty przestrzenne o koronkowych strukturach. Ręcznie czerpany papier służy również Artystce do tworzenia obiektów o bardzo oczywistym dla papieru znaczeniu - książek. Są one jednak przyozdabiane w ten sposób, że zaczynają przypominać niezwykle i delikatne stworzenia. Maria Diduch urodziła się w Łodzi, w 1973 r. ukończyła studia w Państwowej Szkole Sztuk Plastycznych w Łodzi, uzyskując dyplom z wyróżnieniem z malarstwa, w zakresie projektowania ubioru i biżuterii. Po studiach zamieszkała w Holandii, gdzie mieszka i tworzy do dziś. Karierę artystyczną zaczęła od malarstwa i rysunku, ale już w latach 80. XX w. zaczęła pracę z papierem ręcznie czerpanym i różnego rodzaju włóknami. Stworzyła własną, unikatową technikę, tworząc przestrzenne instalacje, obrazy, tkaniny

łączone z włóknem roślinnym. Prace Marii Diduch zyskały olbrzymie uznanie, uzyskują nominacje i liczne nagrody w międzynarodowych konkursach. Ukoronowaniem wieloletniej pracy jest nagroda za Lekkość bytu - Grand Prix Królowej Fabioli na X Międzynarodowym Biennale Sztuki Koronki w Brukseli w 2002 r. Prace Marii Diduch prezentowane były na ponad stu wystawach w Europie i Japonii (25 września - 12 listopada 2014 r.)

- wystawa ***Była taka wojna...*** Wystawa została zorganizowana wspólnie z Muzeum Okręgowym w Pile z okazji 100 rocznicy wybuchu I wojny światowej. Zaprezentowano na niej ponad 200 eksponatów wypożyczonych zarówno z muzeów jak i od prywatnych kolekcjonerów. Najciekawszą grupę obiektów stanowiły sylwetki mundurowe. Sześć z nich prezentowało różne formacje armii pruskiej - głównie piechotę i kawalerię. Sojusznikami Niemców byli Austriacy. Z tej armii prezentowano sylwetkę ułana CK oraz piechura Legionów Polskich, które w sierpniu 1914 r. podjęły u boku CK armii walkę z Rosjanami. Przedstawiono również sylwetkę francuskiego oficera artylerii, mundur weterana armii gen. J. Hallera. Prezentacje mundurów kończyły dwie sylwetki mundurowe z armii rosyjskiej i jedna z angielskiej. Przy mundurach przedstawiono kilkanaście pruskich nakryć głowy, różnych formacji. Zobaczyć tu można było m.in. pikelhaubę generała, jegrowskie czaka, kolbaki huzarów, kask lotniczy i czapkę marynarza. Dużą grupę obiektów stanowiła broń, zarówno palna jak i biała oraz wyposażenie walczących stron. Na wystawie nie zabrakło także fotografii i dokumentów a także propagandy okresu I wojny. Z pilskiego zbioru propagandowych niemieckich kart pocztowych zaprezentowano ponad 50 kart ośmieszających Rosjan, Anglików, Francuzów i Japończyków. Ciekawą grupę eksponatów stanowiły pamiątki obozów jenieckich. Tylko w obozach w Czarnem i w Pile przebywało w okresie 1914-1918 kilkadziesiąt tysięcy jeńców. (październik - grudzień)
- wystawa ***Malarstwo Stanisławy Sierant***, na wystawie znajdowało się 42 prace człuchowskiej malarki. Ekspozycja w przekrojowy sposób traktowała twórczość S. Sierant, zarówno pod względem techniki jak i tematyki prac. Znajdowały się tu pastele, akwarele, malarstwo olejne a także tempera. Prezentowano prace z większości tworzonych przez Stanisławę Sierant cykli takich jak: *Człuchowian portret własny*, *Cztery pory roku*, *Zaulki Człuchowa*, *Portret dziecięcy*, *Anioły* (13 listopada 2014 -5 stycznia 2015 r.).
- wystawa pokonkursowa ***Karta bożonarodzeniowa i ozdoba choinkowa z elementami zabytkowej architektury mojej miejscowości lub okolicy*** (grudzień)
- wystawa ***Malarstwo, rysunek, grafika polska XIX i XX w.*** ze zbiorów Muzeum Okręgowego w Pile oraz pilskich kolekcjonerów. Na wystawie znajdowało się ponad 20 dzieł tak wybitnych twórców jak: Henryk Siemiradzki, Julian Fałat, Jan Styka, Stanisław Kamocki, Alfons Karpiński, Alfred Lenica, Władysław Rogulski, Stanisław Mrowiński, a także prace wybitnego plastyka Juliusza Kędziory. Wystawę uzupełnili pilscy kolekcjonerzy, którzy zaprezentowali m.in. prace tak znanych artystów jak Jan Matejko i Leon Wyczółkowski. (18 grudnia-30 marca 2015 r.)

Inne formy działalności Muzeum mające na celu popularyzowanie historii i kultury

- 20 lutego 2014 r. recital fortepianowy polskiej muzyki w wykonaniu Marcina Dominika Głucha. W programie koncertu znalazła się muzyka Fryderyka Chopina, Ignacego Jana Paderewskiego, Eugeniusza Pankiewicza, Miłosza Magina oraz kompozycje własne Marcina Dominika Głucha.
Marcin Dominik Głuch, pianista, dyrygent, antropolog kultury, kompozytor. Studiował w Akademii Muzycznej im. Fryderyka Chopina w Warszawie - dyrygenturę chóralną u

Antoniego Szalińskiego, kameralistykę fortepianową u Krystyny Makowskiej-Ławrynowicz oraz kompozycję pod kierunkiem Romualda Twardowskiego. Od 1997 roku był zatrudniony jako pianista w Performing Arts School Dansforum w Göteborgu w Szwecji, gdzie współpracował z Festiwałem Naukowym, Festiwałem Filmowym, Wyższą Szkołą Muzyczną i artystami: Piotrem Skałubą, Janem Englertem, Piotrem Janowskim, Grantem Martyrosianem, Dawidem Dorelem Ambrusem, Małgorzatą Gucewicz-Boublej, Birgitt i Ellen Finnilä oraz choreografami: Lią Schubert, Vaclavem Havlikiem, Marianą Dascau i Ran Hamilton. Współpracował z Instytutem Polskim w Sztokholmie, Rzymie i Pradze, Szwedzkim Kościołem Protestantckim w Berlinie, w Nicei, Paryżu i Palmie na Majorce. W sezonie artystycznym 2006-2007 był gościnnym pianistą i chórmistrzem Teatru Muzycznego Rampa na Targówku w Warszawie, gdzie przygotowywał przedstawienie *Brat Naszego Boga* z muzyką Zygmunta Koniecznego. Koncertował w USA, Meksyku, Japonii, Chinach oraz w wielu krajach europejskich.

Promuje polską muzykę fortepianową występując dla Stowarzyszeń Polonijnych w Europie. Marcin Dominik Głuch jest również autorem wielu publikacji naukowych poświęconych antropologii polskiej kultury muzycznej w Szwecji.

- Ferie w Muzeum - podczas ferii Muzeum zorganizowało zajęcia dla dzieci i młodzieży na tematy związane z kulturą rycerską, prowadzono również warsztaty plastyczne w ramach konkursu *Architektura Zamku w Człuchowie* oraz warsztaty z decoupage'u
- Konkurs plastyczny dla dzieci i młodzieży *Architektura Zamku w Człuchowie*. Konkurs miał na cel wzbudzanie zainteresowania historią i architekturą zamku w Człuchowie. Przedmiotem konkursu była siedziba Muzeum Regionalnego w Człuchowie - Zamek w Człuchowie, zarówno budynek jako bryła, jak również wnętrza Zamku, detale architektoniczne wewnątrz i na zewnątrz obiektu. Na konkurs wpłynęły 133 prace od 128 uczestników.
- Konkurs *Najpiękniejsza pisanka*, konkurs był kontynuacją konkursów, które od ponad 20 lat organizował przez Jan Bernard Jakubowski w „Klubie Mieszkaniec” Spółdzielni Mieszkaniowej „Pomorzanka” w Człuchowie. Na konkurs wpłynęło 110 pisanek od 56 osób.
- *Noc Muzeów* - w związku z obchodzonym 18 maja Międzynarodowym Dniem Muzeów, Muzeum Regionalne w Człuchowie po raz siódmy włączyło się w organizację związanej z tym świętem *Nocy Muzeów*. W godzinach od 18.00 do 24.00 zaprosiliśmy na bezpłatne zwiedzanie wystaw i wydarzenia towarzyszące.
Zwiedzający tego wieczoru mogli obejrzeć wystawy stałe z zakresu archeologii, historii, sztuki, etnografii regionu człuchowskiego. Z zainteresowaniem spotkała się wystawa czasowa *Dzieje papieru i papiernictwa* ze zbiorów Muzeum Papiernictwa w Dusznikach Zdroju, z niezwyklej popularnością spotkało się stanowisko czerpania papieru, na którym zwiedzający mogli wykonać własnoręcznie, metodą czerpaną, ozdobny arkusz papieru (ok. 200 uczestników warsztatów). Niemalym zainteresowaniem cieszyło się również stanowisko z *Kuchnią staropolską*, gdzie odwiedzający Muzeum tego wieczoru mogli otrzymać porcję pieczonego dzika ufundowanego przez człuchowskie KŁ *Orzeł*. Podczas *Nocy Muzeów* miało miejsce również wystąpienie archeologa Macieja Kurdwanowskiego prowadzącego badania na Zamku w Człuchowie.
Podczas *Nocy Muzeów* odwiedziło nas ok. 1100 zwiedzających.
- *XIX Ogólnopolski Festiwal Muzyki Myśliwskiej* (19-22 czerwca 2014 r.) Przez dwa dni Festiwalu (20-21 czerwca) w siedzibie Muzeum odbywały się przesłuchania w kategorii solistów w ramach XIX Ogólnopolskiego Konkursu Sygnalistów Myśliwskich *O Róg*

Wojskiego oraz przesłuchania w kategorii zespołów w ramach XV Ogólnopolskiego Konkursu Muzyki Myśliwskiej

- **Turniej rycerski o miecz Konrada Wallenroda** w dniach 20- 21 czerwca odbył się VI Turniej Rycerski o miecz Konrada Wallenroda, Muzeum Regionalne w Człuchowie współorganizowało to wydarzenie wspierając je finansowo.
- promocja wydanej przez Muzeum książki Zdzisława Matyli **Człuchów – moje miasto. Szkice z przeszłości**. 21 sierpnia 2014 r. odbyła się promocja książki, którą stanowią artykuły autorstwa Zdzisława Matyli publikowane od 1994 r. w wydawanym przez Muzeum *Merkuriuszu Człuchowskim*. Książka *Człuchów moje miasto. Szkice z przeszłości* jest doskonałym źródłem do poznania historii Człuchowa w XX w. ale również wieku XIX, gdyż autor korzystał z niemieckojęzycznej XIX - wiecznej prasy człuchowskiej, a także nie przetłumaczonej dotychczas na język polski monografii Człuchowa *Aus Schlochau verganngen Tagen* Augusta Blankego. Promocji książki towarzyszyła wystawa fotograficzna *Człuchów w obiektywie Zdzisława Matyli*, na którą składały się fotografie Człuchowa wykonane w latach 1945-1980 przez autora książki.
- Jubileusz 20 – lecia **Merkuriusza Człuchowskiego** Kwartalnika Klubu Przyjaciół Muzeum. Okolicznościowe spotkanie zorganizowane w 20 lecie istnienia kwartalnika wydawanego przez Muzeum w Człuchowie od 1994 r. Spotkanie było rodzajem podziękowania osobom zaangażowanym w tworzenie kwartalnika.
- VIII edycja konkursu plastycznego dla dzieci i młodzieży **Ozdoba choinkowa, karta bożonarodzeniowa z elementami zabytkowej architektury mojej miejscowości lub okolicy**. Na konkurs wpłynęło 162 karty bożonarodzeniowe i 23 ozdoby choinkowe.
- Koncert **Kolędowy czas – kolędy polskie i zagraniczne** w wykonaniu Anny Marii Adamiak, (19 grudnia)

Działalność wydawnicza:

1. *Merkuriusz Człuchowski*, kwartalnik redagowany przez *Klub Przyjaciół Muzeum*, w listopadzie 2014 r. ukazał się nr 1-2 (76-79) 2014.
2. Książka Zdzisława Matyli *Człuchów – moje miasto. Szkice z przeszłości*
3. Wystawom czasowym towarzyszyły zaprojektowane przez pracowników i wydane przez Muzeum składanki (nakład 1200 szt) i plakaty (ok. 240 szt)

Frekwencja

W 2014 roku Muzeum odwiedziło 22.651 osoby, w tym w grupach zorganizowanych 8757, młodzieży szkolnej 3979, podczas Nocy Muzeów – ok.1100. Bezpłatnie muzeum zwiedziło 8122 osoby. W 2014 r. w Muzeum odbywały się warsztaty czerpania papieru, w których uczestniczyło ok. 1600 osób, pracownicy Muzeum przeprowadzili 22 lekcje muzealne, w których uczestniczyło 268 osób. Zgodnie z ustawą o muzeach we wtorki jest wstęp bezpłatny na wystawy stałe. Grupy zorganizowane zostały zapoznane z wystawami stałymi i czasowymi oraz historią zamku i regionu.